

prima instanță: M. Murguleț
 instanța de apel: I. Cimpoi, N. Simciuc și N. Craiu

D E C I Z I E

20 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
 al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul:

Svetlana Filincova

Judecătorii:

Maria Ghervas, Iurie Bejenaru

Elena Covalenco și Sveatoslav Moldovan

examinînd recursurile declarate de către avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan și reprezentantul Cachița Constantin în interesele Ministerului Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Buzurniuc Natalia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea dobînzii de întîrziere și cheltuielilor de asistență juridică, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2015, prin care s-a respins apelul declarat de Cristiuc Ivan, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 14 iulie 2015 în partea încasării prejudiciului material și cheltuielilor de judecată și s-a emis în această parte o nouă hotărîre

c o n s t a t ă

Prin mandatul nr. 0495780 din 28 februarie 2014 avocatul Balan Alina a fost împuternicită de Cristiuc Ivan să-i acorde asistență juridică în instanțele de judecată cu dreptul de a semna și depune cerere de chemare în judecată, de a ataca hotărîrea judecătorească etc. (f.d.1).

La 08 aprilie 2015 avocatul Balan Alina a depus în interesele lui Cristiuc Ivan cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată avocatul Balan Alina a indicat că prin hotărîrea Judecătoriei Bălți din 16 noiembrie 2012 s-a încasat de la Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți în beneficiul lui Cristiuc Ivan restanța la salariu în sumă de 18 362 lei, cheltuielile de judecată în sumă de 3 548 lei și taxa de stat în mărime de 631 lei.

La 18 decembrie 2012 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a intentat procedura de executare a titlului executoriu nr. 0-3372/12 emis de Judecătoria Bălți.

Prin încheierea executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc din 07 martie 2013 s-a restituit titlul executoriu din motiv că debitorul nu dispune de surse financiare și nu sunt înregistrate bunuri pe care s-ar putea pune sechestru pentru achitarea datoriei.

La 10 martie 2014 a depus în interesele lui Cristiu Ivan repetat titlu executoriu spre executare, care pînă la moment nu a fost executat și se află în procedura de executare.

Consideră că a fost încălcat dreptul lui Cristiu Ivan la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, angajatorul fiind obligat să execute imediat hotărîrea instanței de judecată pentru restabilirea drepturilor salariatului ce decurg din raporturile de muncă și alte raporturi legate nemijlocit de acestea.

Statul urma să asigure executarea imediată a hotărîrii, inclusiv din propriile fonduri, deoarece debitorul este o întreprindere municipală formată de o unitate administrativ-teritorială.

Pe lîngă obiectul neexecutării în mărime de 22 541 lei este în drept să solicite dobînda de întîrziere conform art. 619 Codul civil pentru perioada de la 16 noiembrie 2012 pînă în prezent.

Cere avocatul Balan Alina constatarea încălcării dreptului lui Cristiu Ivan la executarea în termen rezonabil a hotărîrii Judecătoriei Bălți din 16 noiembrie 2012 nr. 2-3372/12, încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Cristiu Ivan a prejudiciului material în mărime de 29 934 lei, dobînda de întîrziere în mărime de 7 393 lei, prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 6 000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 mai 2015 s-a antrenat în proces în calitate de intervenient accesoriu executorul judecătoresc Buzurniuc Natalia (f.d.93-94).

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 iulie 2015 acțiunea a fost admisă parțial.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Cristiu Ivan la executarea în termen rezonabil a hotărîrii Judecătoriei Bălți nr. 2-3372/12 din 16 noiembrie 2012.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cristiu Ivan prejudiciul material cauzat în sumă de 7393,12 lei.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cristiu Ivan prejudiciul moral cauzat în sumă de 2000 lei.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cristiu Ivan cheltuielile de judecată în sumă de 7393, 12 lei.

În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin procura nr. 35 din 10 martie 2015 reprezentantul Șoimu Ghenadie a fost împuternicit de Ministerul Justiției să-i reprezinte interesele în toate instanțele de judecată cu dreptul de a ataca hotărîrea judecătorească în instanța ierarhic superioară (f.d.86).

La 17 iulie 2015 reprezentantul Șoimu Ghenadie a depus în interesele Ministerului Justiției apel nemotivat, iar 04 noiembrie 2015 Ministerul Justiției a depus apel motivat împotriva hotărîrii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 iulie 2015 (f.d.115, 134-138).

La 11 august 2015 avocatul Balan Alina a depus în interesele lui Cristiu Ivan apel nemotivat, iar la 02 noiembrie 2015 apel motivat împotriva hotărîrii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 iulie 2015 (f.d.116-117, 127-133).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 26 noiembrie 2015 a respins apelul declarat de Cristiu Ivan.

A admis apelul declarat de Ministerul Justiției.

A casat hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chişinău din 14 iulie 2015 în partea încasării prejudiciului material și cheltuielilor de judecată și a emis în această parte o nouă hotărîre prin care:

A respins pretenția lui Cristiu Ivan împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 7 393 lei.

A încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cristiu Ivan cheltuielile de asistență juridică în sumă de 500 lei.

În rest a menținut hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chişinău din 14 iulie 2015 (f.d.154-167).

La 25 ianuarie 2016 avocatul Balan Alina a depus în interesele lui Cristiu Ivan recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chişinău din 26 noiembrie 2015 solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea să fie admisă integral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 11 000 lei.

În motivarea cererii de recurs avocatul Balan Alina a invocat că prima instanță a apreciat obiectiv circumstanțele pricinii, însă eronat a încasat doar suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii Judecătorei Bălți din 16 noiembrie 2012.

Termenul pentru executarea hotărîrii a început să curgă de la 16 noiembrie 2012 și continuă pînă în prezent, hotărîrea fiind neexecutată pentru o perioadă de peste 3 ani.

Prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești Ivan Cristiu a fost lipsit ilegal de bunul său patrimonial.

Suma de 2000 lei încasată de instanța de apel cu titlu de prejudiciu moral este neproportională în raport cu prejudiciul cauzat, iar suma de 30 000 lei ar constitui o satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului.

Cristiu Ivan a suportat cheltuieli de judecată în mărime de 11 000 lei care sunt probate și urmează a fi încasate din contul Ministerului Justiției.

Prin procura nr. 119 din 05 august 2015 reprezentantul Cachița Constantin a fost împuternicit de Ministerul Justiției să-i reprezinte interesele în toate instanțele de judecată cu dreptul de a ataca hotărîrea judecătorească în instanța ierarhic superioară (f.d.190).

La 29 februarie 2016 reprezentantul Cachița Constantin a depus în interesele Ministerului Justiției recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chişinău din 26 noiembrie 2015 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe în partea admiterii acțiunii și emiterea în această parte a unei noi hotărîri de respingere integrală a acțiunii sau modificarea hotărîrilor judecătorești în sensul diminuării mărimii prejudiciului acordat.

În motivarea cererii de recurs reprezentantul Cachița Constantin a invocat că instanțele de judecată au examinat pricina cu încălcarea normelor de drept material.

Statul a întreprins măsurile care puteau fi întreprinse în mod rațional pentru a executa hotărîrea judecătorească.

Pentru a sancționa pasivitatea autorităților de a executa hotărîrea din 16 noiembrie 2012, Cristiu Ivan conform Codului de executare a avut dreptul să conteste cu recurs încheierile executorului judecătorească și să inițieze o acțiune disciplinară împotriva acestuia.

Cristiu Ivan nu și-a manifestat dezacordul cu privire la acțiunile și inacțiunile executorului judecătorească Buzurniuc Natalia în procedura de executare.

Documentul executoriu nu s-a aflat în procedura de executare începând cu 07 martie 2013 până la 11 martie 2014, fiind restituit creditorului Cristiuc Ivan și este inadmisibilă pretenția de încasare a prejudiciului pentru această perioadă.

Cristiuc Ivan nu a demonstrat legătura causală dintre violarea dreptului la neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și prejudiciul la care pretinde.

Prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

Prima instanță urma să verifice cheltuielile de asistență juridică, fiind necesară prezentarea unei liste detaliate a tuturor cheltuielilor invocate, omiterea căreia poate avea drept efect respingerea revindicărilor în întregime sau în parte.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin referința depusă la 01 martie 2016 prin intermediul oficiului poștal, executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a invocat că debitorul nu are bunuri sau venituri suficiente pentru satisfacerea creanței.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ prin încheierea din 13 aprilie 2016 a considerat recursurile admisibile fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestora de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursurile declarate în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referinței depuse de executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea sunt depuse în termen, recursul declarat de avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și modificarea hotărârii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral, iar recursul declarat de Ministerul Justiției este neîntemeiat și urmează a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei la 26 noiembrie 2015 la 14 decembrie 2015 (f.d.168)

La materialele pricinii lipsesc probe care ar confirma recepționarea deciziei instanței de apel de către Cristiuc Ivan și avocatul Balan Alina.

Ministerul Justiției a recepționat decizia Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2015 la 28 decembrie 2015 (f.d. 188).

Zilele de 27 februarie 2016 și 28 februarie 2016 au fost zile de sâmbătă și duminică.

În conformitate cu art. 112 alin. (2) Codul de procedură civilă, dacă ultima zi a termenului este nelucrătoare, acesta expiră în următoarea zi lucrătoare.

Prin urmare, recursurile declarate la 25 ianuarie 2016 și 29 februarie 2016 se consideră depuse în termen.

Privitor la recursul declarat de Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit.b) și e) și f) Codul de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs; să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe; să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

Din actele pricinii rezultă că prin hotărîrea Judecătorei Bălți din 16 noiembrie 2012 s-a încasat de la Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți în beneficiul lui Cristiuc Ivan restanța la salariu în sumă de 18 362 lei, cheltuielile de judecată în sumă de 3 548 lei și taxa de stat în mărime de 631 lei, fiind eliberat titlu executoriu (f.d.10).

La 18 decembrie 2012 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a intentat procedura de executare în temeiul titlului executoriu nr. 2-3372 emis de Judecătoria Bălți la 16 noiembrie 2012.

Prin procesul-verbal din 18 februarie 2013 executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc a constatat imposibilitatea executării hotărîrii Judecătorei Bălți din 16 noiembrie 2012 (f.d.13).

Executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc prin încheierea din 07 martie 2013 a restituit titlul executoriu, pe motiv că debitorul nu dispune de surse financiare și nu sunt înregistrate careva bunuri pe care s-ar putea pune sechestru pentru achitarea datoriei și a explicat că restituirea documentului executoriu nu împiedică prezentarea lui repetată spre executare în limita termenelor stabilite de lege în cazul stabilirii locului de trai a debitorului (f.d.10-12).

Avocatul Balan Alina prin cererea din 10 martie 2014 a prezentat executorului judecătoresc Nataliei Buzurniuc titlul executoriu solicitând intentarea procedurii de executare în baza titlului executoriu nr. 2-3372/12 din 16 noiembrie 2012 (f.d.14-15).

Executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc prin încheierea din 11 martie 2014 a intentat procedura de executare în baza documentului executoriu nr. 2-3372 emis de Judecătoria Bălți la 16 noiembrie 2012 privind încasarea datoriei de la Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți în beneficiul creditorului Cristiuc Ivan în mărime de 21 910 lei, a acordat debitorului termen de 15 zile pentru executarea benevolă a cerințelor documentului executoriu, a stabilit părților în procedura de executare în termen de 3 zile de la momentul primirii încheierii să se prezinte în fața executorului judecătoresc pentru a le comunica drepturile și obligațiile, inclusiv posibilitatea concilierii sau determinării modalităților de executare a hotărîrii judecătorești, în caz contrar actele de executare întreprinse vor fi taxate conform legislației în vigoare și va fi calculat procentul pentru fiecare zi de întârziere privitor la încasarea datoriei indicată în documentul executoriu (f.d.44).

La 08 aprilie 2015 avocatul Balan Alina a depus în interesele lui Cristiuc Ivan cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, încasarea din bugetul de stat în beneficiul lui Cristiuc Ivan a prejudiciului material în mărime de 29 934 lei, dobînda de întârziere în mărime de 7 393 lei, prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 6 000 lei.

Instanțele de judecătorești au emis hotărîrile sus menționate.

Judecând pricina în ordine de recurs Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele au aplicat eronat normele de drept material.

În conformitate cu art. 255 Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească se execută, în modul stabilit de lege, după ce rămîne definitivă, cu excepția cazurilor de executare imediată după pronunțare.

În conformitate cu art. 256 alin. (1) lit. b) Codul de procedură civilă, urmează a fi executată imediat hotărîrea salariului și a altor drepturi ce decurg din raporturi de muncă, precum și a indemnizațiilor prevăzute de statutul șomerilor, în mărimea unui salariu mediu.

Conform art.356 (1) și (2) Codul muncii, angajatorul este obligat să execute imediat, conform Codului de procedură civilă, hotărîrea (decizia) instanței de judecată despre restabilirea drepturilor salariatului ce decurg din raporturile de muncă și din alte raporturi legate nemijlocit de acestea.

Neexecutarea actelor judecătorești indicate la alin.(1) atrage efectele prevăzute de Codul de executare.

Conform art. 70 alin. (1) și (2) Codul de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul, în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul părților în procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

Executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acțiunile necesare în vederea executării hotărîrii judecătorești. Dacă legea nu prevede altfel, termenul dintre acțiunile complexe ce urmează a fi întreprinse de executorul judecătoresc nu va depăși 15 zile. Curgerea acestui termen se suspendă pe durata suspendării sau amînării executării, strămutării procedurii de executare, imposibilității executorului judecătoresc de a acționa din motive ce nu depind de voința sa, precum și în cazul în care nu au fost avansate cheltuielile necesare pentru efectuarea actului următor.

Executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc prin demersul din 11 iulie 2011 a solicitat Primăriei mun. Bălți comunicarea locului aflării bunurilor care sunt înregistrate la bilanțul Întreprinderii Municipale „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți, în scopul executării altui titlu executoriu (f.d.45).

Primăria mun. Bălți la 26 iulie 2011 a comunicat executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc că Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți este agent economic cu personalitate juridică, constituit în exclusivitate pe baza proprietății municipale, care prin utilizarea ei judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri, execută lucrări și prestează servicii necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului, și bunurile municipale reflectate în evidența contabilă a acesteia, aparțin numai în limitele dreptului de gestiune economică(f.d.46).

Conform pct.1 al Regulamentului-model al întreprinderii municipale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 387 din 06 iunie 1994, întreprinderea municipală este agentul economic cu personalitate juridică, constituit de către una sau mai multe unități administrativ-teritoriale, dotat în exclusivitate cu bunuri proprietate a unității/unităților administrativ-teritoriale fondatoare, care, prin utilizarea lor judicioasă, produce anumite tipuri de mărfuri, execută lucrări sau prestează servicii, necesare pentru satisfacerea cerințelor fondatorului/fondatorilor (ale unității/unităților administrativ-teritoriale fondatoare).

Conform punctelor 16 și 19 ale aceluiași Regulament, administrarea întreprinderii este efectuată, în conformitate cu statutul ei, de către conducătorul (managerul) acesteia (în continuare - conducătorul), pe care îl numește și eliberează din funcție fondatorul. În caz de necesitate și în cazul mai multor fondatori, în structura administrativă a întreprinderii va fi inclus consiliul director. Conducătorul poartă răspundere materială pentru obligațiunile întreprinderii pe care o conduce, precum și pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligațiunilor sale, stipulate în contract.

Termenul de executare a hotărîrii Judecătorei Bălți a început la 18 decembrie 2012.

Pînă în prezent hotărîrea nu a fost executată.

Prin urmare, instanțele de judecată corect au constatat încălcarea dreptului lui Cristiu Ivan la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești garantat de art. 6 al Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform art. 2 alin. (1),(2), (3) și (4) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărîrilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Prima instanță constatând încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești a ținut cont de aceste circumstanțe, de prevederile legale citate și corect a admis pretențiile lui Cristiu Ivan cu privire la repararea prejudiciului material sub forma dobînzii de întîrziere.

Or, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărîrile: Prodan contra Moldovei din 18 mai 2004, Țîbîrneac contra Moldovei din 16 octombrie 2007, Sîrbu contra Moldovei din 15 iunie 2004 a constatat că articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărîre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată

în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, Reports 1997-II, p.510, § 40).

O autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției.

Din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului și art. 2 alin. (4) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, rezultă că statul este ținut să repare integral prejudiciul cauzat de autoritatea publică prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin urmare, pretențiile lui Cristiu Ivan cu privire la repararea prejudiciului material întemeiat au fost admise.

În conformitate cu art. 246 Codul de procedură civilă, când bunul se adjudecă în natură, instanța judecătorească indică în hotărâre contravaloarea lui și dobânda de întârziere determinată conform art. 619 din Codul civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărârea în termen de 90 de zile de la data când aceasta a devenit definitivă.

În conformitate cu art. 619 Codul civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul în care creditorul poate cere în alt temei juridic dobânzi mai mari, ele vor trebui plătite. Nu se exclude invocarea dreptului privind repararea unui alt prejudiciu. Dobânzile de întârziere nu se aplică la dobânzi.

Pretenția lui Cristiu Ivan cu privire la încasarea dobânzii de întârziere este întemeiată, deoarece prin neexecutarea hotărârii acestuia i-a fost cauzat un prejudiciu, fiind în imposibilitatea de a se folosi de unica sursă de existență.

Calculul dobânzii de întârziere de către Ministerul Justiției nu se contestă.

Curtea Supremă de Justiție în Recomandarea nr. 6 din 01 noiembrie 2012 a invocat că la aprecierea prejudiciilor materiale se va lua în calcul perioada reală de neexecutare (între dies a quo și dies ad quem) și calculul sumelor cu titlu de prejudiciu material se va distinge în două capete – prejudiciu material real (de obicei valoarea obiectului neexecutării) și penalități (dobânda de întârziere) calculate prin prisma prevederilor Codului civil (Articolul 619).

În aceste circumstanțe Cristiu Ivan este îndreptățit de a solicita compensarea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea hotărârii instanței de judecată sub forma dobânzii de întârziere în mărime de 7 393 lei .

Or, o autoritate publică nu poate invoca lipsa fondurilor ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri.

Avînd în vedere că debitorul de bază Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți este întreprindere municipală dotată cu bunuri proprietate a unităților administrativ-teritoriale, statul este obligat să repare prejudiciul material cauzat prin neexecutarea hotărîrii judecătorești de la bugetul de stat.

Pretenția lui Cristiuc Ivan cu privire la încasarea datoriei la salariu corect a fost respinsă de prima instanță, dat fiind că nu există un act procedural prin care debitorul Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” a fost substituită cu statul.

Mai mult ca atât, din nota executorului judecătoresc Natalia Buzurniuc rezultă că titlul executoriu a fost restituit fără executare în baza încheierii privind restituirea documentului executoriu din 14 mai 2015 și s-a explicat creditorului următor că restituirea documentului executoriu nu împiedică prezentarea lui repetată spre executare în limita termenelor stabilite de lege (f.d. 42).

Încheierea executorului judecătoresc din 14 mai 2015 de restituire a titlului executoriu de creditor nu este contestată în modul stabilit de lege.

Conform art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Aprecierea cuantumului prejudiciului moral se va face în raport cu miza pentru reclamant, care pentru Cristiuc Ivan este una primordială reieșind din faptul că este vorba de încasare a salariului care este o componentă a dreptului la muncă și reprezintă contraprestația angajatorului în raport cu munca prestată de către angajat în baza unor raporturi de muncă.

Prima instanță și instanța de apel eronat au evaluat cuantumul prejudiciului moral încasat în beneficiul lui Ivan Cristiuc în mărime de 2000 lei.

Curtea Supremă de Justiție în Recomandarea nr. 6 din 01 noiembrie 2012 a menționat că analizînd jurisprudența CEDO în cazurile de neexecutare mărimea prejudiciului moral este de aproximativ de 600 euro pentru 12 luni de întîrziere și cîte 300 euro pentru fiecare perioadă următoare de 6 luni de întîrziere. Chiar dacă perioadele mai scurte de un an, în mod normal, nu conduc la constatarea unei violări, la calcularea daunei morale se ia în considerație întreaga perioadă, inclusiv acel prim an de neexecutare.

Ținînd cont de Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 01 noiembrie 2012 prejudicial moral se evaluează la 12 000 lei, cuantumul solicitat de Cristiuc Ivan în mărime de 30 000 lei fiind exagerat.

Privitor la recursul declarat de Ministerul Justiției.

Conform art. 2 alin. (4) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Conform art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești și a lipsei suportării unui

prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Contrar prevederilor legale citate, Ministerul Justiției nu a probat lipsa suportării prejudiciului moral de către Cristiuc Ivan în rezultatul neexecutării hotărârii judecătorești.

La materialele pricinii nu sunt probe care ar confirma ce acțiuni a aplicat executorul judecătoresc în vederea executării titlului executoriu din 16 noiembrie 2012 de încasare de la Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” în beneficiul lui Cristiuc Ivan a salariului și a celorlalte sume adjudecate, cu excepția procesului-verbal de constatare a imposibilității de executare din 18 februarie 2013 (f.d.13).

Conform art. 318 (1) și (2) Codul contravențional, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale. Neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare de către o persoană cu funcție de răspundere a hotărârii instanței de judecată, precum și împiedicarea executării ei se sancționează cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale.

Articolul 421 alin. (1) și (2) Codul contravențional prevede că, contravențiile menționate la art.318 și 319 se constată de executorul judecătoresc. Executorul judecătoresc este în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale doar în circumscripția camerei teritoriale a executorilor judecătorești în care își are sediul biroul său.

Ținând cont de miza creditorului Cristiuc Ivan în executarea titlului executoriu de încasare a salariului care este unica sursă de existență, executorul judecătoresc nu a întreprins toate acțiunile legale în acest sens.

Nu poate fi reținut argumentul că începând cu perioada 07 martie 2013 până la 11 martie 2014 nu urmează a fi încasată dobânda de întârziere, deoarece titlul executoriu a fost prezentat repetat executorului judecătoresc și iarăși nu a fost executat.

Nu constituie temei de respingere a pretențiilor în privința prejudiciului moral și dobânzii de întârziere nedepunerea contestației de către Cristiuc Ivan împotriva acțiunilor sau inacțiunilor executorului judecătoresc.

Or, în conformitate cu art. 33 alin. (1) al Legii nr. 113 din 17 iunie 2010, supravegherea activității executorului judecătoresc este exercitată de Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești.

Prin urmare, Ministerul Justiției nu poate imputa inacțiunile executorului judecătoresc creditorului Cristiuc Ivan.

Executorul judecătoresc Natalia Buzurniuc prin încheierea din 11 martie 2014 a intentat procedura de executare în baza documentului executoriu nr. 2-3372 emis de Judecătoria Bălți la 16 noiembrie 2012 privind încasarea datoriei de la Întreprinderea Municipală „Direcția Specializată Antrepriză, Reparații și Construcții nr. 2” mun. Bălți în beneficiul creditorului Cristiuc Ivan în mărime de 21 910 lei, a acordat debitorului termen de 15 zile pentru executarea benevolă a cerințelor documentului executoriu, a stabilit părților în procedura de executare în termen de 3 zile de la momentul primirii încheierii să se prezinte în fața executorului judecătoresc pentru a le comunica drepturile și obligațiile, inclusiv posibilitatea concilierii sau determinării modalităților de executare a hotărârii judecătorești, în caz contrar actele de executare întreprinse vor fi taxate conform legislației în vigoare și va fi calculat procentul pentru fiecare zi de întârziere privitor la încasarea datoriei indicată în documentul executoriu (f.d.44).

Procedura de executare a fost intentată prin încheierea din 11 martie 2014 numai peste 1 an și 5 luni de la primirea titlului executoriu și aplicate unele măsuri de asigurare a executării.

Din considerentele menționate și avînd în vedere că circumstanțele pricinii au fost constatate pe deplin de către prima instanță și instanța de apel, însă normele de drept material au fost aplicate eronat, nefiind necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de reprezentantul Constantin Cachița în interesele Ministerului Justiției, de a admite recursul declarat de avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan cu casarea integral a deciziei instanței de apel și modificarea hotărîrii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral cu menținerea în rest a aceleiași hotărîri.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), e) și f) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se respinge recursul declarat de reprezentantul Cachița Constantin în interesele Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

Se admite recursul declarat de avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2015 și se modifică hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 iulie 2015, în pricina civilă la chemare în judecată depusă de avocatul Balan Alina în interesele lui Cristiuc Ivan împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Buzurniuc Natalia cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, repararea prejudiciului material și moral, încasarea dobînzii de întîrziere și cheltuielilor de asistență juridică, în partea încasării prejudiciului moral după cum urmează:

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Cristiuc Ivan suma de 12 000 (douăsprezece mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 14 iulie 2015 se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul:

Svetlana Filincova

judecătorii:

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas

Elena Covalenco

Sveatoslav Moldovan